

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 115/2019-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], právne zastúpenej advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Lukáš Labaš, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 26 Cob 80/2018-425 z 18. decembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED]

krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že uznesenie o zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie potvrdil.

4. Podľa názoru sťažovateľky k porušeniu jej práv došlo nesprávnym a nezákonným postupom okresného súdu pri vyznačovaní právoplatnosti a zasielaní doložky právoplatnosti prináležiacej uzneseniu o pripustení zmeny sporovej strany. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla: „... doložka právoplatnosti nám bola, ako právnemu zástupcovi pôvodného žalobcu doručená až dňa 21.06.2018. Súd doručoval doložku právoplatnosti takmer štyri mesiace.

Okresný súd Komárno nepostupoval v súlade s platným právom, a to predovšetkým s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské čím porušil svoje povinnosti v takej miere, že došlo k porušeniu práv sťažovateľa.

Súd porušil povinnosť uloženú mu ust. § 62 vyhlášky č. 543/2005 Z. z., vytýčil termín pojednávania (07.06.2018) na ktorom žalobu zamietol a až následne, po rozhodnutí vo veci doručil doložku právoplatnosti k uzneseniu, ktoré menilo sporové strany na strane žalobcu, pričom takýto postup súdu a takáto časová následnosť je priam nezmyselná.

Sťažovateľ nemal vopred pred pojednávaním vedomosť o tom, že uznesenie o zmene sporovej strany je právoplatné, a teda že je právoplatne účastníkom konania. Porušenie práva na spravodlivý súdny proces a práva na právnu pomoc sťažovateľa je zrejmé z nesprávneho postupu súdu, kedy si neplnil povinnosti a nepostupoval tak, ako mu to ukladá vyhláška č. 543/2005 Z. z. Nie je v súlade s princípmi právneho štátu, aby sporová strana, ktorá sa obrátila na súd so zámerom ochrany svojich práv bola sankcionovaná prehrou v spore kvôli nezákonnému postupu súdu, ktorým dôjde ani k porušeniu práv garantovaných Ústavou SR.“

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zároveň vytýka krajskému súdu prílišnú formálnosť pri uplatňovaní § 278 a nasl. Civilného sporového poriadku tým, že ak má byť rozsudok pre zmeškanie formou sankcie za pasivitu, resp. zmeškanie pojednávania, tak sťažovateľka nebola nečinná v dôsledku vlastnej vôle, ale v dôsledku pasivity okresného

súdu, ktorý jej nedoručil doložku právoplatnosti uznesenia o pripustení zmeny sporovej strany, následkom čoho nemala vedomosť, že už je účastníčkou sporového konania.

6. Podľa názoru sťažovateľky „Daným konaním Okresného súdu Komárno a následne Krajského súdu v Nitre bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces ako aj právo na právnu pomoc.“. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti rozhodol týmto nálezom: „1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] domáhať sa ochrany svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR a základné právo na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre pod sp. zn. 26Cob/80/2018-425 zo dňa 18.12.2018 porušené bolo.

2. Ústavný súd zrušuje rozhodnutie Krajského súdu v Nitre pod sp. zn. 26Cob/80/2018-425 zo dňa 18.12.2018 a vec vracia súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania...“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení práva na súdnu ochranu, právnu pomoc a práva na spravodlivé súdne konanie, pokiaľ bola sťažovateľka „potrestaná“ vydaním rozsudku pre zmeškanie v dôsledku pasivity okresného súdu. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd, resp. krajský súd porušili ustanovenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov, čím následne došlo k porušeniu jej už uvedených označených práv.

15. Napriek tomu, že sťažovateľka v odôvodnení ústavnej sťažnosti opisuje najmä postup okresného súdu pri doručovaní doložky právoplatnosti uznesenia o pripustení zmeny sporovej strany, z ktorého vyvodzuje porušenie svojich základných práv, predmetom prieskumu ústavným súdom je napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie.

16. Ústavnú sťažnosť je potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

17. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: «Pôvodný žalobca k návrhu pripojil aj súhlas nového žalobcu so vstupom do konania. Súd prvej inštancie o uvedenom návrhu pôvodného žalobcu rozhodol uznesením č. k. 5Cb/34/2014 - 331 zo dňa 02.02.2018 tak, že mu vyhovel. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 24.02.2018... Nový žalobca nebol odo dňa právoplatnosti uznesenia o zmene žalobcu právne zastúpený až do dňa 21.06.2018, z ktorého dňa zaslal žalobca plnomocenstvo súdu prvej inštancie... Súd prvej inštancie po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o zmene žalobcu vytýčil vo veci termín pojednávania na 07.06.2018, na ktoré zaslal predvolanie žalobcovi, žalovanému (zastúpenému advokátom). Predvolanie na pojednávanie bolo doručené... žalobcovi dňa 11.05.2018 (kedy nastala fikcia doručenia v dôsledku neprevzatia predvolania v elektronickej schránke v úložnej dobe). Na pojednávaní dňa 07.06.2018 sa zúčastnil len substitučný zástupca žalovaného, ktorý navrhol rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie žalobcu.

Kedže (súčasný) žalobca nebol až do dňa 21.06.2018 v konaní právne zastúpený a súčasne je právnickou osobou, súd prvej inštancie procesné správne doručoval predvolanie na pojednávanie súčasnému žalobcovi, po tom, ako dňa 24.02.2018 vstúpil do konania na miesto pôvodného žalobcu, ktorý z konania vystúpil, priamo žalobcovi do jeho elektronickej schránky.

Rozsudok pre zmeškanie žalobcu možno v odôvodnených prípadoch zrušiť. Podmienky zrušenia rozsudku pre zmeškanie žalobcu sú upravené v ustanovení § 281 CSP. Základnou podmienkou... je, že žalobca zmeškal pojednávanie, na ktorom došlo k vyhláseniu kontumačného rozsudku, z ospravedlniteľného dôvodu.

Príčina zmeškania pojednávania žalovaným musí mať s ohľadom na povahu, nepredvídateľnosť, závažnosť, rozsah alebo z iných dôvodov aspekt ospravedlniteľnosti (toho, čo je možné v danej veci ospravedlniť). Ak príčina zmeškania pojednávania žalobcom tento aspekt ospravedlniteľnosti vzhľadom na uvedené kritéria nedosiahne, nie je naplnená základná zákonná podmienka zrušenia rozsudku pre zmeškanie žalobcu.

Odvolačí súd najskôr k povahe samotnej doložky právoplatnosti uvádza, že doložka právoplatnosti nie je právnou skutočnosťou, ktorá by mala vplyv na právne vzťahy účastníkov konania, keďže takýto vplyv má len právoplatnosť rozhodnutia ako taká,

ktorá ale nastane vždy nezávisle na vôli súdu či účastníkov konania okamihom, keď sú splnené zákonné podmienky.

Odvolací súd dáva v tejto súvislosti do pozornosti aj zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“... Postup žalobcu tieto kritéria v prejednávanej veci, a to najmä vo vzťahu k včasnému nepreberaniu doručovaných elektronických úradných správ a neoboznamovaniu sa s nimi, nespĺňa a jeho postup nemožno hodnotiť ako postup v súlade so zásadou vigilantibus iura scripta sunt.

Ak by si žalobca riadne a včas prevzal predvolanie na pojednávanie, ktorého termín bol vytyčený na 07.06.2018, a ktoré mu bolo doručované s dostatočným časovým predstihom (15-dňová úložná lehota na prevzatie správy uplynula dňa 11.05.2018 - č. 1. 344, kedy nastala fikcia doručenia a čo je takmer mesiac pred vytyčeným termínom pojednávania), (nový) žalobca by najneskôr z tohto zistil, že súd prvej inštancie už s ním koná ako so žalobcom (čo vyplýva aj zo samotného obsahu predvolania na pojednávanie, kde sa výslovne nový žalobca uvádza už ako žalobca a súčasne je pri ňom v zátvorke uvedené, že predtým (t. j. pred pripustením zmeny žalobcu) bola žalobcom obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ]). Nesplnenie povinnosti riadneho a včasného preberania súdnych zásielok nebolo pritom spôsobené v príčinnej súvislosti s tým, že súd prvej inštancie zasielal doložku právoplatnosti k uzneseniu o zmene žalobcu až neskôr.»

18. Z pohľadu ústavného súdu treba uviesť, že tzv. doložka právoplatnosti a vykonateľnosti nie je obsahovou náležitosťou uznesenia, pretože nie je súčasťou jeho výroku, ale ani jeho odôvodnenia, resp. poučenia o opravnom prostriedku (II. ÚS 578/2013).

19. Vo vzťahu k tvrdeniu o porušení základného práva na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy (sťažovateľka tvrdí, že právny zástupca nemohol prevziať právne zastúpenie skôr, ako bola doručená doložka právoplatnosti) ústavný súd poukazuje na to, že túto argumentáciu sťažovateľka predostrela aj v odvolacom konaní, a preto ústavný súd poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia, podľa ktorého tvrdenie sťažovateľky „... nemá žiadny právny základ. Poskytovanie právnych služieb, na ktorých poskytovanie sú oprávnení v najväčšom rozsahu práve advokáti,

a ktoré upravuje zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii, neustanovuje, že by poskytovanie právnych služieb (spočívajúcich okrem iného v zastúpení právneho subjektu) bolo možné len v už prebiehajúcim súdnom konaní, resp. najskôr odo dňa, kedy sa subjekt napr. v dôsledku uznesenia o zmene žalobcu stane sporovou stranou súdneho konania. Žalobcovi preto nič nebránilo, aby sa dal zastúpiť svojím neskorším právnym zástupcom, ktorý prevzal jeho právne zastúpenie dňa 21.06.2018 už od úkonu vyjadrenia súhlasu so vstupom do konania až do právoplatného skončenia daného súdneho konania.“.

20. S poukázaním na citované časti odôvodnenia napadnutého uznesenia treba predovšetkým zdôrazniť, že napadnuté uznesenie obsahuje veľmi podrobné zhodnotenie skutkového stavu, z ktorého sa pri rozhodovaní vychádzalo, ako aj podrobnú analýzu účinkov jednotlivých krokov strán sporu v danej veci.

Prijaté závery sa v rámci skutočností, ktoré sú ústavnému súdu z obsahu ústavnej sťažnosti a z obsahu pripojených listinných dôkazov známe, nejavia ani ako arbitrárne, ale ani ako zjavne neodôvodnené.

Ústavný súd na dôvažok považuje za potrebné upozorniť aj na tú skutočnosť, že právny zástupca pôvodného žalobcu a právny zástupca sťažovateľky na mieste nového žalobcu je totožný, ako aj na skutočnosť, že sťažovateľka zásielky doručované do jej elektronickej schránky opakovane nepreberala (uznesenie o pripustení zmeny sporovej strany, predvolanie na pojednávanie).

21. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že medzi obsahom základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ústavy a čl. 6 dohovoru) a základného práva na právnu pomoc (čl. 47 ods. 2 ústavy) a napadnutým uznesením krajského súdu neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol rozhodnúť o porušení sťažovateľkou označených práv. Ústavný súd preto konštatuje, že závery krajského súdu nemožno považovať za svojvoľné či neodôvodnené a ani za také, ktoré by popierali účel a zmysel zákona.

22. Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

23. Ako *obiter dictum* ústavný súd dopĺňa, že vzhľadom na predmet ústavnej sťažnosti (ako aj tvrdenie sťažovateľky, že „V predmetnom prípade nebolo možné podať dovolanie voči uzneseniu Krajského súdu v Nitre nakoľko je zavedené aj kritérium hodnoty sporu, tzv. *bagateľný cenzus*.“) možno upozorniť na podstatnú podmienku potenciálneho prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a to preto, či ide/nejde o prípad posudzovaný ako tzv. *bagateľná vec*, keď vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu by už samotný predmet sporu v napadnutom konaní mohol zakladať z hľadiska doterajšej judikatúry ústavného súdu (porov. IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 340/2014, III. ÚS 529/2014, II. ÚS 468/2015, II. ÚS 357/2015) ďalší dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vo veciach *bagateľných* prichádza totiž do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú na postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie esenciálne (porov. IV. ÚS 358/08), resp. v prípadoch, ak pôjde o intenzitu zásahu kolidujúcu s podstatou a zmyslom základných práv a slobôd (porov. nález Ústavného súdu

Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1996/13, bod 27). Ústavný súd sa však nezaoberal bližšie otázkou bagatelnosti sporu, keďže ústavnú sťažnosť odmietol z iných dôvodov.

24. Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľkou označených práv, dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, a preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júna 2019